

ปีที่ 7 ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม 2566

สารจากบรรณาธิการ

เข้าสู่เดือนพฤษภาคมก็เริ่มมีฝนตกมาพอให้คลายร้อนไปได้บ้าง สภาพอากาศที่เปลี่ยนแปลงนี้ทำให้มีความชื้นในอากาศเพิ่มขึ้น พอให้เห็บระวางศัตรูพืชต่าง ๆ เช่น จ้าว ระวางหนอนกอข้าว เพลี้ยไฟ โรคไหม้ข้าว โรคขอบใบแห้ง ไม้ผล ให้ระวางเพลี้ยไฟ หนอนเจาะผล โรคราแป้ง หนอนกินใต้ผิวเปลือกกลองทอง เป็นต้น

สำหรับข่าวสารวิชาการ กอป. ฉบับนี้ คณะทำงานได้จัดทำข้อมูล วิชาการเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์การเฝ้าระวังการแพร่กระจาย และการป้องกันกำจัด เพลี้ยไฟ ในข้าวระยะกล้า หนอนกินใต้ผิวเปลือก ในลองกอง และโรคพุ่มแจ้ในมันสำปะหลัง และให้ความรู้เรื่องดัชนีการ เก็บเกี่ยวของผลไม้ซึ่งเป็นตัวกำหนดลักษณะและระยะเวลาของการ เก็บเกี่ยวผลผลิตให้ได้ตามคุณภาพที่กำหนด

คณะทำงานวิชาการ กอป. หวังว่าเนื้อหาสาระในฉบับนี้ช่วยให้ ข้อมูลเตือนการระบาดของ และให้ความรู้ที่เป็นประโยชน์กับเจ้าหน้าที่ และเกษตรกรทุกท่าน แล้วพบกันใหม่...

นางสาวปณิตดา ทิพยะรัตน์
ประธานคณะทำงานวิชาการ กอป.

คณะทำงาน :

นางจันทร์จรัส เกียรติทวีมั่นคง นางสาวปวีณา คนยงค์ นางชิดชนก ไชยพงษ์
นางสาวอรนทัญ โศกเย็น นางสาวสุดารัตน์ แซ่มช้อย นางสาวสุภาพ ปิ่นแก้ว
นางสาวกานต์เอื้อ ชูช่วย นางสาวปวีณา เดชคอบุตร และนางสาวจันทน์นารา ยิ่งยง

เดือนฟ้าระวังศัตรูพืช ประจำเดือน พฤษภาคม 2566

1 ภาคเหนือ

☀️ สูงสุด 34-36 °C
❄️ ต่ำสุด 24-26 °C

☁️ ปริมาณฝน 150-190 มม.

💧 ความชื้นสัมพัทธ์ 75-80 %

- ข้าว **ระวัง** หนอนกอข้าว โรคไหม้ข้าว โรคขอบใบแห้ง
- ข้าวโพด **ระวัง** หนอนกระทู้ข้าวโพดลายจุด โรคใบไหม้แผลใหญ่
- ไม้ผล **ระวัง** เพลี้ยไฟ โรคนาง หนอนเจาะผล มวนลำไย โรคราแป้ง โรคราดำ
- ผัก **ระวัง** หนอนกระทู้ผัก หนอนใยผัก เพลี้ยอ่อน ค้างคาวหมัดผัก

2 ภาคกลาง

☀️ สูงสุด 35-37 °C
❄️ ต่ำสุด 25-27 °C

☁️ ปริมาณฝน 150-190 มม.

💧 ความชื้นสัมพัทธ์ 75-80 %

- ข้าว **ระวัง** เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนกอข้าว โรคขอบใบแห้ง
- อ้อย **ระวัง** แมลงบนหลวง ค้างคาวหนวด ยักจั่นอ้อย โรคใบขาวอ้อย
- ผัก **ระวัง** หนอนกระทู้ผัก หนอนใยผัก เพลี้ยอ่อน ค้างคาวหมัดผัก

3 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

☀️ สูงสุด 34-36 °C
❄️ ต่ำสุด 24-26 °C

☁️ ปริมาณฝน 170-210 มม.

💧 ความชื้นสัมพัทธ์ 75-80 %

- ข้าว **ระวัง** เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล หนอนท่อใบข้าว หนอนกอข้าว โรคไหม้ข้าว โรคใบขีดสีน้ำตาล โรคขอบใบแห้ง
- มันสำปะหลัง **ระวัง** เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง โรคนาง โรคใบด่าง
- อ้อย **ระวัง** หนอนกออ้อย ค้างคาวหนวด แมลงบนหลวง โรคใบขาวอ้อย

4 ภาคตะวันออก

☀️ สูงสุด 33-35 °C
❄️ ต่ำสุด 25-27 °C

☁️ ปริมาณฝน 190-230 มม.

💧 ความชื้นสัมพัทธ์ 80-85 %

- มันสำปะหลัง **ระวัง** เพลี้ยแป้งมันสำปะหลัง โรคนาง โรคใบด่าง
- ไม้ผล **ระวัง** เพลี้ยแป้ง เพลี้ยไฟ เพลี้ยไก่แจ้ โรคนาง หนอนเจาะผล หนอนเจาะเมล็ด โรคใบขีด โรคราแป้ง โรคราดำ
- มะพร้าว **ระวัง** หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ค้างคาว ไรสีขามะพร้าว หนอนกินจั่น
- ยางพารา **ระวัง** โรครากขาว โรคใบร่วงชนิดใหม่ของยางพารา โรคราแป้ง

5 ภาคใต้

☀️ สูงสุด 32-35 °C
❄️ ต่ำสุด 24-26 °C

☁️ ปริมาณฝน 110-350 มม.

💧 ความชื้นสัมพัทธ์ 75-90 %

- ไม้ผล **ระวัง** เพลี้ยแป้ง เพลี้ยไฟ หนอนกินได้ผิวเปลือกองุ่น โรคใบจุดสาหร่าย โรคราแป้ง
- ยางพารา **ระวัง** โรครากขาว โรคใบร่วงชนิดใหม่ของยางพารา โรคใบร่วง โรคราแป้ง
- มะพร้าว **ระวัง** หนอนหัวดำ แมลงดำหนาม ค้างคาว ค้างคาว หนอนกินใบมะพร้าว
- ปาล์มน้ำมัน **ระวัง** หนอนปลอกเล็ก หนอนหน้าแมว ค้างคาว โรคลำต้นเน่า

ติดต่อ : สำนักงานเกษตรอำเภอ, สำนักงานเกษตรจังหวัด ใกล้เคียง / จัดทำโดย : กลุ่มนิยามกรณ์และเดือนการระบาดศัตรูพืช กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร / ข้อมูลสถานอากาศ : กรมอุตุนิยมวิทยา

เพลี้ยไฟ

แมลงศัตรูข้าว

"ระยะกล้า"

Stenchaetothrips biformis (Bagnall)

รูปร่างลักษณะ

เป็นแมลงขนาดเล็กจำพวกปากดูด ลำตัวยาวประมาณ 1 - 2 มิลลิเมตร มีทั้งชนิดมีปีก และไม่มีปีก ตัวเต็มวัยสีดำ ตัวอ่อนสีเหลืองอ่อน ตัวเต็มวัยวางไข่ในเนื้อเยื่อของใบข้าว ระยะเวลาดังแต่ตัวอ่อนถึงตัวเต็มวัยนานประมาณ 15 วัน

ระยะเข้าทำลาย

ลักษณะการทำลายและการระบาด

เพลี้ยไฟทั้งตัวอ่อน และตัวเต็มวัยอาศัยอยู่ตามซอกใบ จะทำลายข้าวโดยการดูดกินน้ำเลี้ยงจากใบข้าวที่ยังอ่อน เมื่อใบต้นข้าวโตขึ้นใบที่ถูกทำลายปลายใบจะเหี่ยว ขอบใบจะม้วนเข้าหากกลางใบ และอาศัยอยู่ในใบที่ม้วน

เพลี้ยไฟทำลายข้าวในระยะกล้า หรือหลังปักดำ 2-3 สัปดาห์ โดยเฉพาะช่วงอากาศร้อนแห้งแล้ง หรือฝนทิ้งช่วงนานติดต่อกัน หรือสภาพนาข้าวที่ขาดน้ำ ถ้าระบาดมาก จะทำให้ต้นข้าวแห้งตายได้ทั้งแปลง

การป้องกันกำจัด

1. ดูแลแปลงข้าวระยะกล้า หรือหลังหว่าน 7 วัน อย่าให้ขาดน้ำ
2. เมื่อข้าวอายุ 6-7 วัน แล้วสำรวจพบเพลี้ยไฟตัวเต็มวัย 1-3 ตัวต่อต้น ควรปล่อยให้น้ำท่วมยอดข้าวประมาณ 1-2 วัน และเมื่อข้าวอายุ 10 วัน หว่านปุ๋ยยูเรีย อัตรา 10 กิโลกรัมต่อไร่ เพื่อเร่งการเจริญเติบโตของต้นข้าว
3. ใช้สารกำจัดแมลง มาลาโรออน (มาลาโรออน 83%อีซี) อัตรา 20 มิลลิลิตรต่อน้ำ 20 ลิตร หรือคาร์บาริล (เซฟวิน 85% ดับบลิวพี) อัตรา 20 กรัมต่อน้ำ 20 ลิตร

หนอนกินไม้เปลือกลองกอง (Bark eating caterpillar)

รูปร่างลักษณะ "หนอนกินไม้เปลือก" ในลองกองจะมีอยู่ 2 ชนิด

<https://www.shna-ofab.fr>

หนอนกินไม้เปลือกขนาดใหญ่ (*Cossus chloratus*)
ลำตัวจะเป็นสีแดงออกชมพู หรือ แดงออกน้ำตาล มีลำตัวยาวประมาณ 4 ซม.

<https://www.doago.th/card8>

หนอนกินไม้เปลือกขนาดเล็ก (*Microchlora sp.*)
ตัวจะมีสีขาว ส่วนหัวจะมีสีน้ำตาล ลำตัวยาว 1 - 3 ซม.

<https://insectapro>

ตัวเต็มวัย เป็นผีเสื้อกลางคืนขนาดกลาง ปีกสั้นกว่าลำตัวเล็กน้อย
ลำตัวป้อมแล้วเรียวยาวไปด้านท้าย ตลอดลำตัวปกคลุมด้วยขนสีน้ำตาล

ลักษณะการทำลาย

ตัวเมียจะวางไข่ใต้ผิวเปลือกเป็นกลุ่มไข่ มีลักษณะกลม หนอนกัดกินอยู่ใต้ผิวเปลือกลึก 2 - 8 มม. ตามกิ่งและลำต้นระหว่างท่ออาหาร และท่อน้ำ ทำให้ต้นเป็นปุ่มปม หากหนอนเข้าทำลาย ตาดอกของลองกองจะทำให้ผลผลิตลดลง ลำต้นแคระแกร็น โตช้า ทรงโทรมและตาย

การแพร่กระจายและการระบาด

หนอนกินไม้เปลือก *Cossus sp.* จะพบการเข้าทำลายตลอดทั้งปี ส่วน *Microchlora sp.* จะพบการเข้าทำลายในช่วงเดือนกรกฎาคม - มกราคม ในช่วงอากาศแห้งแล้ง

การป้องกันกำจัด

1. สำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง
2. ใช้ไส้เดือนฝอยสไตเนอร์เนียมา อัตรา 40 ล้านตัว ต่อน้ำ 20 ลิตร พ่น 2 - 3 ลิตรต่อต้น ตามกิ่งและลำต้น ที่มีหนอนเข้าทำลายในตอนเย็น และควรพ่นหลังการให้น้ำ พ่น 2 ครั้งห่างกัน 15 วัน
3. อนุรักษ์ศัตรูธรรมชาติ ได้แก่ กระจอก มดง่าม และแมลงหางหนีบ
4. หลังเก็บเกี่ยวผลผลิตควรตัดแต่งกิ่งภายในทรงพุ่มให้มีแสงที่พอเหมาะไม่ทึบจนเกินไป และ ตัดกิ่งที่แห้งตายไปเผาทำลาย
5. ดูแลเอาใจใส่ บำรุงต้นให้สมบูรณ์ แข็งแรง สามารถทนทานต่อการเข้าทำลาย ของหนอนกินไม้เปลือกได้
6. หากจำเป็นต้องใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ให้ปฏิบัติตามคำแนะนำบนฉลาก และสวมอุปกรณ์ป้องกันอันตราย

เตือนการระบาด โรคพุ่มแจ้มันสำปะหลัง

เชื้อสาเหตุ : เชื้อไฟโตพลาสมา

ลักษณะอาการ

บริเวณยอดมันสำปะหลังแตกพุ่มพวยมากกว่าปกติ ใบมีขนาดเล็ก ใบมีสีเหลืองซีด เมื่อลอกเปลือกบริเวณที่แสดงอาการยอดพุ่มพบว่าใต้เปลือกมีเส้นสีดำ ขอบปล้องสั้น โรคนี้สามารถติดไปกับท่อนพันธุ์ได้

ยอดมันสำปะหลังแตกยอดพุ่มพวย

ขอบปล้องสั้น

ใต้เปลือกมีเส้นสีดำ

ระยะ 1 – 2 เดือนหลังปลูก

ยอดแตกพุ่มพวย ใบเหลือง และยืนต้นตาย

ระยะ 4 – 5 เดือนหลังปลูก

ต้นแคระแกรน แตกยอดเป็นพุ่มพวย

ระยะใกล้เก็บเกี่ยว

เชื้อลุกลามลงหัว ทำให้หัวมีเส้นสีดำตามแนวยาวใต้เปลือก คุณภาพผลผลิตลดลง และเปอร์เซ็นต์แป้งต่ำ

การแพร่ระบาด

- การนำท่อนพันธุ์มันสำปะหลังที่เป็นโรคมารูปลูก
- เพลี้ยจักจั่นดูดกินน้ำเลี้ยงต้นมันสำปะหลังที่มีโรคเป็นพาหะถ่ายทอดเชื้อไปยังต้นอื่น
- ต้นสาบม่วงเป็นพืชอาศัยของโรค

หัวมีเส้นสีดำตามแนวยาวใต้เปลือก

เพลี้ยจักจั่น

ต้นสาบม่วง วัชพืชที่เป็นพืชอาศัยของโรค

การป้องกันกำจัด

1. ใช้ท่อนพันธุ์สะอาด จากแหล่งพันธุ์ที่ไม่พบการระบาด
2. ระยะ 1 เดือนหลังปลูก หากพบต้นแตกยอดเป็นพุ่มผิดปกติให้ถอนทิ้ง
3. ระยะ 4 เดือนหลังปลูก หากพบต้นที่แตกยอดพุ่มให้หักกิ่งต่ำจากบริเวณยอดพุ่มประมาณ 30 เซนติเมตรทิ้ง และพ่นสารกำจัดแมลงให้ทั่วแปลงเพื่อกำจัดเพลี้ยจักจั่นที่เป็นพาหะนำโรค
4. กำจัดวัชพืชทั้งในแปลงและรอบแปลง โดยเฉพาะต้นสาบม่วงที่เป็นพืชอาศัยของโรค
5. บำรุงต้นมันสำปะหลังให้แข็งแรง โดยการให้น้ำ และปรับปรุงดินอย่างเหมาะสม เพื่อให้ต้นแข็งแรง

ดัชนีการเก็บเกี่ยว

ดัชนีการเก็บเกี่ยว หมายถึง สิ่งซึ่งบ่งถึงลักษณะของผลไม้ นั่น ๆ ว่าสามารถเก็บเกี่ยวได้ตามคุณภาพที่กำหนด อาจมีข้อจำกัดที่ทำให้ดัชนีการเก็บเกี่ยวผลไม้ได้ผลไม่แน่นอนและเปลี่ยนแปลงไป คือ ธาตุอาหาร ขนาดของผล อากาศและฤดูกาล ชนิดของดิน ความชื้นในดิน วิธีการตัดแต่ง การใช้สารควบคุมการเจริญเติบโตของพืชและสารเคมีอื่น ๆ การเปลี่ยนแปลงเนื่องจากปัจจัยดังกล่าว อาจจะทำให้อายุการเก็บเกี่ยวช้าหรือเร็ว แม้ว่าจะมีปัจจัยหลายอย่างที่ทำให้ดัชนีการเก็บเกี่ยวเปลี่ยนแปลง แต่ก็อาจจะสามารถใช้ลักษณะหลาย ๆ อย่างผนวกด้วยกันเป็นตัวกำหนดระยะเวลาของการเก็บเกี่ยวในระยะที่ค่อนข้างถูกต้อง

ดัชนีการเก็บเกี่ยวของผลไม้บางชนิด

กล้วย

กล้วยไข่ ระยะเวลาเก็บเกี่ยว 40 – 15 วัน หลังตัดปลี
กล้วยน้ำว้าและกล้วยหอมทอง ระยะเวลาเก็บเกี่ยว 60 – 70 วัน หลังตัดปลี
 หรือสังเกตจาก มีสีเขียวอ่อนและเหลืองมลบ กรณีนขนส่งทางไกล ควรมีความแก่ 75 – 80 %
 ยังเห็นเหลี่ยมผล

ทุเรียน

ทุเรียนชะนี ระยะเวลาเก็บเกี่ยว 100 – 110 วัน หลังดอกบาน
ทุเรียนก้านยาว, หมอนทอง ระยะเวลาเก็บเกี่ยว 115 – 130 วัน หลังดอกบาน
 หรือสังเกตจาก ร่องหนามสีน้ำตาลไหม้ หนามห่าง เคาะมีเสียงโพรง หนามบีบเข้าหากันง่าย
 มีรอยรอบที่ก้านขั้วผล มีกลิ่นหอม

มะม่วง

มะม่วงดิบ ระยะเวลาเก็บเกี่ยว 70 – 90 วัน หลังติดผล
มะม่วงสุก ระยะเวลาเก็บเกี่ยว 95 – 105 วัน หลังติดผล
 หรือสังเกตจาก สีผิวเปลี่ยนจากเขียวเข้มเป็นเขียวจาง มะม่วงแก่จัดผลมักจมน้ำ

เงาะ

เงาะโรงเรียน ระยะเวลาเก็บเกี่ยว 18 สัปดาห์หลังดอกบานหรือหลังเปลี่ยนสี 19 – 30 วัน
เงาะสีชมพู ระยะเวลาเก็บเกี่ยว 16 สัปดาห์หลังดอกบานหรือหลังเปลี่ยนสี 16 – 28 วัน

ลิ้นจี่

ลิ้นจี่ไอเฮียะ, กิมเจ็ง ระยะเวลาเก็บเกี่ยว 65 – 75 วัน หลังดอกบาน
ลิ้นจี่สงสวย ระยะเวลาเก็บเกี่ยว 55 – 65 วัน หลังดอกบาน
 หรือสังเกตจาก ผลแก่ผิวจะมีสีแดงเพิ่มมากขึ้น ร่องระหว่างหนามจะแยก หนามแหลมลดลง